

antecedens	— aliquid circa creaturam decernens, ante (in signo priori ad) praevisum usum libertatis creatae.
absoluta	— decernens id facere, quicumque sit futurus usus libertatis (decretum semper efficax).
conditionata	: decernens id facere, si iste... sit futurus usus libertatis, alias non facere (decretum semper sufficiens, non semper efficax).
consequens	— aliquid circa creaturam decernens, post (in signo posteriori ad) praevisum usum libertatis (decretum semper efficax).

Schol. 4^m *Quomodo se habeat Deus ad mala quae sunt in mundo.* — R. 1) Malum metaphysicum potest Deus velle; — imo si quid creare vult, debet illud velle; nam malum metaphysicum est limes perfectionis, negatio infinitatis.

2) Non repugnat mala *physica* a Deo *permitti*, praesertim ratione alterius boni, quod ex eis sequi potest et debet; nam malum *physicum* sequitur ex malo metaphysico, et ex coordinatione et subordinatione finium particulium superiorum et inferiorum.

3) Etsi Deus non possit malum *physicum* per se *intendere*, potest illud tamen intendere tanquam medium alterius boni; nam etsi non possit Deus odisse creaturem et in earum malo quiescere ac delectari, potest tamen illum ordinem bonum velle, quo fines particulares inferiores subordinati, saepe cedere debeant finibus particularibus superioribus; a. hoc jam importat mala *physica* inferiorum naturarum, ut media, propter naturas superiores, ut fines; e.

4) Deus etsi malum *mora* neque ut finem, neque ut medium possit *intendere*, potest illud tamen *permittere* propter bonum majus, quod intendit et assequetur non obstante peccato, variis nempe modis etiam ex ipso peccato manifestando suam bonitatem, sanctitatem, justitiam et misericordiam. Ista enim attributa sua potuisset manifestare non data nobis libertate *physica* peccandi (v. c. manifestando seipsum magis evidenter et immediate, vel minuendo sensuum illecebras et passiones, impediendo tentationes, etc.), sed tunc fuisse minor nostra simul beatitudo, non ex merito obtenta, et Dei gloria extrinseca, a nobis *non libere tributa*; nunc autem Deus voluit majorem hunc gradum gloriae suae et beatitudinis nostrae; a. ad hunc necessarium erat nobis dare tempus probationis et libertatis, non solum specificationis (amandi, admirandi, laudandi, adorandi, etc.), sed etiam contrarietatis (serviendi vel peccandi); e.

Propositio 67.

Ad providentiam sapientem hujus mundi, moraliter necessarium est miraculum.

Notiones. 1) *Naturale* est id omne quod fundatur in vi activa vel in exigentia naturae. *Supernaturale* est id omne quod superat et omnem vim activam, et omnem exigentiam naturae creatae; — potest autem dici aliquid supernaturale *absolute*, i. e. quod superat omnem omnino naturam creatam, nec proinde nisi soli Deo subjacere potest; vel *relative*, i. e. quod aliquam naturam, v. c. corporalem, superat, non tamen aliam, v. c. spiritualem creatam.

2) *Miraculum* hic intelligimus factum supernaturale (relative ad mundum corporeum), insolitum, sensibile; — vel aliter: factum insolitum, sensibile, derogans legibus naturae creatae aspectabilis.

Stat. quaest. 1) Nondum quaerimus quae sit *causa efficiens* miraculi: semper solus Deus immediate agens, an Deo jubente, vel permittente, spiritus creatus bonus vel malus; — sed utrum leges mundi, quas in cosmologia vidimus hypothetice necessarias esse, quarum auctorem in theologia naturali vidimus Deum esse, tales sint ut debeat semper servari in singulis, sitque per eas sufficienter provisum ad finem mundi ultimum: gloriam Dei extrinsecam.

2) Respondemus distinguendo. Si de solis *mere materialibus* naturis agitur, affirmandum esse nemo negabit: finis enim illarum est ordo physicus stabilis mundi, tum staticus tum dynamicus (cfr. cosmol.); et per eum, gloria Dei extrinseca *fundamentalis*; a. sufficienter obtinetur ille finis per solam constantiam legum naturalium.

3) Si inter mundi aspectabilis entia etiam *hominum genus* connumeratur, a) considerabis *ordinem elevationis* supernaturalis et revelationis et redemptionis; et tunc affirmandum esse miraculi necessitatem nemo negabit (rationalistae negant quia ipsum ordinem elevationis negant et negare volunt); nam finis talis mundi est gloria Dei extrinseca *formalis*, non solum gradu proportionato his naturis ac manifestationi Dei per eas factae, sed gradu et modo omnino superiore et essentialiter differente; a. ad hunc finem in alia vita plene obtainendum sed nunc jam per actus supernaturales praeparandum et merendum, aptum medium non erat sola constantia legum naturalium, sed requirebatur Dei manifestatio altior; e.

b) Vel considerabis *ordinem naturalem* (quem nunc non existere novimus ex revelatione), quasi supponatur homo destinatus ad finem ultimum, beatitudinem naturalem, et gloriam Dei extrinsecam *formalem*, proportionatam naturae humanae et manifestationi Dei per mundum aspectabilem nostrum; — de hoc ordine propositionem nostram tenemus, abstrahendo ab elevatione quae nunc est.

Prob. Finis immediatus miraculi est manifestatio specialis Divinae bonitatis et sanctitatis : 1) *per sanctionem*, sive puniendo ad terrorem scelerum hominum, sive remunerando ad fiduciam bona eorum opera et orationes; — 2) *per doctionem*, manifestando veritatem alicujus doctrinae, vel alicujus praeeerti et obligationis; — a. iste finis immediatus miraculi moraliter (non physice, nec metaphysice : cfr. logic.) necessarius est ut medium ad finem ultimum hujus mundi etiam in ordine naturali; e.

Prob. maj. Divisio miraculorum (duplici modo) datur :

<p><i>quoad substantiam</i> facti : si illud fit quod natura nunquam, nullo modo, in nullo subjecto facit, v. c. compenetratio corporum, corporis transfiguratio.</p> <p><i>quoad subjectum</i> facti : si illud fit quod natura producit quidem sed nunquam in tali subjecto,</p> <p>quia nulla dispositio praevia et aptitudo, v. c. locutio in asino, resurrectio, i. e. vita in defuncto.</p> <p>quia praevia dispositio contraria, et remanens exigentia contrarii, v. c. ignis non urens sed refrigerans.</p>	<i>supra naturam.</i>
<p><i>quoad modum</i> facti : si illud fit quod natura facit, et in tali subjecto, sed numquam tali modo vel medio, v. c. fractum crus subito sanatur,</p> <p>immediate, i. e. sine ullo medio naturali, v. c. solo verbo vel nutu;</p> <p>mediate, i. e. cum medio naturali sed non proportionato, v. c. contactu crucis, vel potu aquae benedictae...</p>	<i>contra naturam.</i>
<p></p>	<i>praeter naturam.</i>

Atqui de tali aliquo facto si constat, necessario concludunt homines interventum alicujus agentis extramundani qui se hominibus manifestet, sive ad sanctionem sive ad doctrinae vel praeepti confirmationem; e.

Prob. min. 1 part. (per sanctionem). Teste experientia quotidiana satis tristis, genus humanum adeo passionibus et variis difficultatibus a via rectitudinis abripitur ut : a) prone ad indifferentiam practicam vel etiam ad scelera multimoda declinet (quia caro est) — b) etiam theoretice ad materialismum, vel ad idealismum, inde ad pantheismum, ac tandem ad scepticismum doctores sint proclivi, plebs vero ad fetichismum, polytheismum, inde ad neglectum et oblivionem prolabatur; — c) omnes proinde providentiam mox negligant, bona opera omittant, etc. — a. contra tanta mala Deus medium aliud quidem multipliciter adhibere potuisset, de facto tamen nullum adhuc naturale; efficax vero sufficienter est miraculum, rarum quidem sed clarum; e.

Prob. min. 2 part. (per doctionem). Ad ipsam cognitionem sufficientem veritatum aliquarum naturalium, est generi humano moraliter necessaria revelatio supernaturalis (cfr. logic. prop. 82); a. revelatio haec : a) ipsa generatim jam est miraculum (sensibilis locutio, visio, etc...), b) non melius agnosci vel promulgari potest quam miraculo stipata; e.

Objic. Miraculum dicitur factum quod exigentias naturae excedat; a. simul affirmatur esse necessarium in mundo, i. e. debitum; e. fit confusio conceptum ordinumque. — R. d. maj. exigentias physicas, c; secus, n; — c. d. min. necessarium physice, et debitum, n; necessarium moraliter, i. e. spectata infirmitate morali hominum, et passionum vehementia, sd. necessarium per se, n; per accidens, i. e. quia Deus de facto nullum aliud remedium naturale providit, c.

Inst. Sed ita in mundo naturali aliquid naturale necessarium deficere conceditur; e. mundus nullo modo optimus, ne relative quidem, esset. — R. 1) d. ant. deficere, si abstrahas ab alio excellentiore, quo abunde suppletur, c; deficere in mundo sicut de facto est, n. — d. cons. abstracte consideratus partialiter, c; concrete consideratus prout reipsa est, n — R. 2) ex sola ratione vix aliam suspicamur explicationem; sed theologi ex revelatione melius factum praesens experientiae explicant per originale peccatum, et statum lapsum ac reparatum.

Coroll. Ergo vere dici debet Deus non solum generali quidem providentia omnes creaturas, sed etiam speciali providentia homines gubernare; nimurum : 1) majore amore et praedilectione, quum propter genus humanum reliqua creaverit, regatque; — 2) majore suavitate et benignitate, quum hominum libertatem minime laedere, etiam abutentem, velit, sed dulci imperio morali regere; — 3) majore cura, quum etiam extraordinaria et miraculosa non recuset interventione sua adesse, quoties opus est ad infirmitatem humanam juvandam, voluntatem erigendam.

Propositio 68.

Miracula sunt intrinsece et extrinsece possibilia.

Stat. quaest. 1) Ex ultima propositione nova oritur difficultas solvenda; scilicet quaeritur quomodo possibilia sint miracula sic concepta sicut supra ea definitivimus.

2) Agitur autem de miraculis non solum praecisive sumptis, prout sunt talia facta : hoc enim jam sufficienter patet ex cosmologiae propositione 56, leges mundi naturales non esse absolute necessarias; sed agitur de miraculis concrete sumptis, in sensu composito stantis ordinis stabilis, ita ut miraculum sit factum non leges mundi mutans, sed illis manentibus per exceptionem derogans.

3) Respondemus nec intrinsece repugnare, nec extrinsece, i. e. cum perfectionibus Dei agentis, vel jubentis, vel permittentis.

Prob. 1^a pars (intrinsece). Miracula derogant vel legi positivae (si non fit quod secundum legem fieri debet), vel legi negativae (si fit quod secundum legem fieri nequit); *a.* neutrum est intrinsece impossibile; *e.*

Prob. min. 1 part. (legi positivae). In tantum haec derogatio internam involveret repugnantiam, in quantum res creatae per solam suam naturam essent causa completa sufficiens effectuum suorum naturalium; *a.* hoc falsum est; *e.*

ad min. Res quaeque naturalis evadit causa complete sufficiens, in quantum ejus natura completur per conditiones quasdam accidentales, partim intrinsecas, partim extrinsecas (v. *c.* passio ab aliis, excitatio ad agendum, concursus divinus...).

Prob. min. 2 part. (legi negativae). Deus potest effectus producere ad quos efficacia causarum naturalium pertingere non potest; proinde contradictio ex eo deberet oriri quod repugnet in materia corporali recipi id quod per causas naturales fieri nequit; *a.* ita non est; *e.*

ad min. *a.* Ordinario per miraculum *non eo sensu* producitur aliquid quod vires naturae producere nequeunt, ac si per ipsum fieret aliquid in materia quod nunquam naturaliter in materia vigeat; *sed eo sensu* ut id quod etiam naturaliter producitur in materia, producatur sine praevia dispositione materiae, vel sine successione temporis, vel sine aliqua praejacente materia; *a.* Deus omnipotens et in operando independens haec potest sic producere; *e.*

b. Aliquando tamen producitur quod etiam quoad substantiam facti nunquam naturaliter producitur in corpore, at *non eo sensu* hoc fit quod subiectum patiens mutetur in aliam speciem, vel sit simul haec res et non haec res sed alia; *sed eo sensu* quod aliquod accidens (v. *c.* operativa potentia, vel modus essendi), quod naturaliter nulli corpori tamquam debitum vel proportionatum competit, ei competit tanquam per exceptionem gratis datum; *a.* in hoc nulla est intrinseca repugnantia, sed physica hypothetica tantum; *e.*

Prob. 2^a pars (extrinsece). Id solum repugnat sapientiae divinae quod repugnat procurationi debitae finis *ultimi*; *a.* miracula, licet interdum repugnat procurationi alicujus finis *particularis*, non tamen repugnant debitae procurationi finis *ultimi*; *e.*

Ad min. 1) Procuratio finis particularis, v. *c.* finis hujus alicujus naturae particularis, potest in aliquo casu particulari, cedere debere procurationi finis particularis superioris fini ultimo propinquioris, v. *c.* naturae humanae. — 2) Miracula sunt media moraliter necessaria ad inculcandum dogma prudentialiae naturalis. — 3) Generatim positiva revelatio veritatum religionis naturalis est moraliter generi humano necessaria (cfr. supra); *e.*

Objic. 1^a Leges naturae fluunt ex ipsis essentis virium naturae; *e.* repugnat intrinsece, iis remanentibus essentiis, induci exceptionem illis legibus.

— *R. d. ant.* fluunt necessitate absoluta, *n.*; hypothetica, *c.*

Objic. 2^a Sapiens agit per causas simplicissimas ad plurimos effectus; *e.* repugnat Dei sapientiae miraculum esse inducendum. — *R. d. ant.* per

causas relative simplicissimas (i. e. quantum permittit finis), *c.*; absolute, *n.*

Objic. 3^a Sapientis est machinam efficere cui non sit opus posterior interventio extraordinaria. — *R. d.* relate ad fines per machinam intentos, *c.*; relate ad alios superiores, *n.*

Instant. Atqui, ex propositione praecedente, ad finem etiam non superiorem, sed ad proprium finem mundi, necessaria esset interventio extraordinaria. — *R. a.* Melius et verius respondebunt theologi ex dogmate peccati originalis. — *R. b.* *d.* quia sic potius quam aliter Deus providere voluit, medio excellentiore, *c.* securus, *n.*

Objic. 4^a Miracula tollunt ab operibus Dei rationem ordinis (i. e. stabilis dispositionis ad finem). — *R. d.* si miracula essent relative multa, *c.*; si relative paucissima, *sd.* tollunt ordinem, *n.*; tollunt aliquem effectum ad finem particularem qui ita frustratur quia cedere debet fini superiori et ordini universali, *c.*

Objic. 5^a Deus est immutabilis; *a.* leges mundanae sunt decreta Dei; *e.* — *R. c. maj.* — *d. min.* sunt decreta Dei entitative, *n.*; terminative, *sd.* totalia, *n.*; partialia, *c.* (sanxit eodem decreto et leges et exceptiones).

Objic. 6^a Theoriae a priori de impossibilitate miraculi non obstat etiam ipsa experientia factorum quae miraculosa dicuntur; nam haec explicanda sunt per causas naturales, vel per statum et facta psychologica. — *R. d.* si sanioris est criticae, systematica praeoccupatione, et ceterum gratis, prae-supponere omnia adjuncta quae essent probanda, *c.* securus, *n.*

Propositio 69.

Miracula sunt certo cognoscibilia.

Stat. quaest. 1) De miraculis iterum ita intellectis sicut hucusque, quaeritur utrum possint ab hominibus cognosci ut facta, et certo dignosci ut miraculosa.

2) Difficultas est quod saepe naturales causae agunt occulte, sive quia per fraudem adhibentur, sive maxime quia ipsae nobis ignotae sunt. Quod non semel accidisse testatur experientia.

Prob. Sufficit ut possit cognosci factum, et constare possit hoc non esse ex causis occultis naturae; *a.* factum cognoscitur historice sicut alia facta; et contra causas occultas naturae sufficit ut cognoscamus certo: *a.* quasdam leges generales naturae, *b.* peculiares leges, conditiones, et effectus naturarum quae hic et nunc agunt, *c.* naturas tales, his adjunctis, hoc vel illud producere non posse; *e.*

Objic. 1^a Eo minus jactantur miracula quo magis proficiunt scientiae; *e.* ignorantiae testium tribuenda sunt miracula. — *R. a.* *n. singula.* — *R. b.* *tr. ant.* — *d. cons.* tribuenda sunt omnia, *n.*; aliqua, *sd.* ignorantiae legum naturae, *n.*; defectui crisis historicae, *c.*

Objic. 2^a Ad dignoscendum miraculum deberemus omnes naturae leges

cognoscere. — R. d. deberemus nosse quid non possit natura, c; quid possit, sd. in quantum hic et nunc necesse est, c; omnino omnia, n.

Propositio 70.

Miracula sunt efficaciter probativa veritatis in cuius confirmationem patruntur.

Stat. quaest. 1) Vidimus causam finalem miraculi esse manifestationem specialem divinitatis, per modum sanctionis vel per modum doctionis; sed quum ex ratione possibile appareat, imo ex revelatione certum sit, existere alia entia extramundana, spiritus, qui possunt miracula saltem aliqua efficere suis viribus naturalibus; inde jam queritur utrum possint spiritus illi malitiam et potentiam expeditam habere ut interveniant ad deceptionem hominum.

2) Concedimus a malo daemone fieri posse miracula, qualia hucusque definivimus (sed cfr. mox infra, coroll. 1^m et 2^m), ita tamen ut haec ad malum alium finem fiant, a Deo permisum, v. c. ad juvandam malitiam liberam hominis perversi complicis, magi; non tamen explicite et directe ad confirmandum falsum dogma (cfr. tamen infra, coroll. 4^m).

3) Concedimus etiam fieri posse ut idem homo magus, qui ad alios fines malos miracula a malo daemone complice obtinet, etiam falsum doceat sive antea sive postea, et ita, sibi conciliata auctoritate, turbas fallat.

4) Sed negamus fieri posse ut Deus permittat talia facta a daemone patrari, quoties ad illa *tanquam ad argumenta* sua explicite appellaret *ipse magus*, in cuius doctrinae falsae favorem illa viderentur produci.

Prob. Nec Deus sapientissimus et veracissimus per seipsum intervenire potest in testimonium doctrinae quae vera non esset; nec miraculum per interventum mali daemonis ad finem illum potest permittere; nec daemon id facere potest sine Dei permissione; e.

Ad antec. 1 part. Non Deus per seipsum : patet!

Prob. ant. 2 part. (non daemon Deo permittente). Eo ipso quod Deus posset vel semel permittere decipi homines miraculo, miraculum pro nullo amplius casu esset signum certum divinae confirmationis; a. homines certe deciperentur miraculo, si permetteretur in confirmationem falsi; e.

prob. min. Dijudicare divinum miraculum a diabolico vix possumus nisi ex fine propter quem fiunt; a. hic quaestio ipsa esset utrum finis, doctrina confirmando, esset bona : et haberet circulum vitiosum; e.

Ad ant. 3 part. (non daemon Deo non permittente). Daemonis creator dominus est, nec potest virtus creaturae non esse subjecta dominio et providentiae Dei; e.

Objic. Daemon, licet non habeat vim ad certa aliqua miracula contra leges naturae, potest tamen, eas cognoscens multo perfectius quam nos, mirabiles effectus producere naturales (praestigia); a. talia praestigia quoad nos miracula videbuntur; e. miraculum non est probativum. — R. d. maj. potest

habere vim naturalem, sed ligatam, c; expeditam, sd. ad alios fines, facilime dignoscibiles, c; ad probationem doctrinae falsae, sub Deo provido, sapiente, justo, n.

Coroll. 1^m Ergo sensu aliquo strictiore quam in superioribus, potest intelligi miraculum, quatenus distinguitur a praestigiis et miris a daemone oriundis : factum insolitum *soli Deo* producibile, superans scilicet *omnem vim creatam*, non solum mundi sensibilis, sed et omnis spiritualis mundi.

Coroll. 2^m Ergo etiam sola ratione docente, possunt dari aliqua facta quae sint strictiore sensu miracula. Quae vero illa sint, et quomodo distinguenda sint ab aliis daemoni possibilibus, forsitan non clare nobis patet : auctores certe varii satis varia docent.

Coroll. 3^m Haec de possibilitate dicta sint; de facto autem, quum eadem quae daemoni sunt possibilia etiam Deus facere possit, et soleat, auctorem miraculi generatim in praxi ex moralibus potius quam ex physicis criteriis judicamus, v. c. *ex fine* malo, *ex objecto* ipso malo, ridiculo, impio, obsceno, *ex adjunctis* turpibus, ludicris, Deo indignis.

Coroll. 4^m Ergo in nostris regionibus, ubi abunde satis divinitus comprobata existit infallibilis auctoritas, judex doctrinae et morum (supernaturale scilicet perpetuum medium dignoscendi verum et bonum a falso et pernicioso), satis providit Deus nobis media ne in errorem inducamur; ac proinde, *in talibus regionibus*, forsitan non intrinsece repugnat Dei sapientiae, sanctitati et justitiae, permittere miracula daemonis mali etiam in falsi confirmationem; qui enim tunc erraret, libere in errorem abiret, illam non audiens quam Deus infallibili magisterio supernaturaliter donavit, Ecclesiam. — Sed qualem propositionem statuimus, abstrahendo ab Ecclesiae supernaturalis existentia, ex solo rationis lumine, talem dicimus tenendam ubicumque Ecclesia illa catholica non omnibus sufficienter nota est.

Coroll. 5^m Ergo ordinario non dicuntur miracula, facta illa quae soli Deo quidem sunt possibilia, sed mere spiritualia, nullo modo sensibilia, v. c. gratia sanctificans vel actualis.

Coroll. 6^m Ergo falsas miraculi notiones afferunt :

1) *Spinosa* : opus naturae, cujus causam naturalem exemplo alterius rei solitae explicare non possumus. — R. Ratio miraculi non a parte rei agnosciatur sed in ignorantia humana reponitur.

2) *Locke* : operatio sensibilis, quae quum spectatoris captum supereret, ipsisque opinione cursui naturae constituto contraria sit, ab eo pro divina habetur. — R. Ratio miraculi in praejudiciis et ignorantia humana reponitur.

3) *Clarke* : effectus consueto naturae ordini contrarius, ab alicujus entis intelligentis, homineque superioris, insueto interventu productus. — R. a) Videletur supponere interventum *ordinarium* entis intelligentis in cursu consueto naturae, fere ad modum occasionalistarum; — b) etiam naturalia quaedam sunt contra *consuetum* ordinem naturae, v. c. terrae motus, insulae novae ex oceano evectio.

4) *Bonnet* : effectus consueto naturae cursui contrarius, ex occulto causarum naturalium ordine, Deo praeparante, promanans. — R. a) Supponit leges naturales necessarias et absolute inviolabiles; — b) ratio miraculi reponitur in duplo ordine naturae : altero ordinario, altero ab obstupesciendos homines preparato, extraordinario.

5) *Houtteville* : effectus insuetus ab occultis naturae legibus procedens. — R. Ratio miraculi reponitur in naturalibus et in nostra ignorantia, ac negatur supernaturale.

APPENDIX AD THEOLOGIAM.

DE MESMERISMO.

Propositio 71.

Somnus magneticus, in se spectatus, non superat vires naturales.

Stat. quaest. 1) *Mesmerismi* seu *magnetismi animalis* nomine non unares intelligitur, sed multae passim sunt idearum confusiones. Ad conceptuum claritatem de singulis propositiones quaeramus.

2) *Mesmer* (1733-1815) artem se invenisse gloriabatur morbos curandi, adhibitis quibusdam attractationibus circa aegrotos, cum voluntate firma sanitatis procurandae. Utebatur initio magnetismo ad phaenomena procuranda; quia vero in viventibus potissimum haec producuntur, datum est nomen magnetismi animalis.

Notiones. 1) Varia sunt phaenomenorum genera, saepe connexa, quorum primum est *somnus artificialis* seu *magneticus*, cuius *producendi media* sunt vel gestus, attractatio, manipulatio, oculorum fixus obtutus, et similia a magnetisatore facta, et vocatur somnus magneticus vulgaris; — vel fixus oculorum obtutus in corpus aliquod luminosum vel splendens, a subiecto magnetisando retentus, donec obdormiat, et vocatur somnus hypnoticus. — De utroque nunc agimus.

2) Hujus somni *phaenomena* sunt : a) *physiologica* : spasmus, seu convulsio membrorum in magnetisato, sub influxu magnetisantis; — dilatatio et contractio pupillae et nervorum; — rigor membrorum et frigus muscularum; — b) *physica* : saepe post talem somnum, sanati manent aliquanto tempore, qui aliquo muscularum vel nervorum morbo laborabant; sed raro, forsitan nunquam, fuit sanatio perfecta et perpetua; neque obtinetur nisi somnus tranquillus habeatur, sine somniis magneticis nempe (de quibus mox dicemus).

Prob. Sicut somnus naturalis ordinarius est interruptio aequilibrii inter facultates, orta ex generali ordinaria fatigatione virium vegetalium; ita somnus aliquis esse potest interruptio aequilibrii facultatum, etiam vegetalium

DE MESMERISMO.

233

inter se, quae oriri potest ex fatigatione extraordinaria alicujus particularis facultatis vegetalis, quae proinde magis impediatur, magisque restauranda sit; a. ita omnia phaenomena somni magnetici, in se spectati, explicantur, et nulla invocatur causa praeter causas naturales; e.

Ad maj. 1) *Effectus* erit naturalis : nam naturale est ut potentiae non mere spirituales, sed dependentes a materia, fatigentur exercitio, et fatigentur inaequaliter exercitio inaequali, et refectione inaequali indigeant; et interrumpatur proinde variis modis aequilibrium inter varias etiam ejusdem ordinis potentias, nec semper eisdem cum apparentiis adsit somnus nunc in uno membro nunc in alio.

2) *Causa* erit naturalis : nam naturale est exercitium, etiam inaequale, potentiarum.

Ad min. 1) *Sola causa* erit : acrior exercitatio phantasiae, ejusque organi fatigatio, ex expectatione effectus ignoti, ex debilitate personae aptae magnetisandae, ex aestimatione superioritatis personae magnetisantis; acrior item fatigatio visus, ejusque organi, in hypnotismo, vel in longo usu gestuum, etc.

2) *Omnes effectus* ad hoc reducuntur, ut aliqua pars corporis, praeterea aliis, vel aliquod infirmius organum, magis sopitum teneatur.

Propositio 72.

Somnia magnetica suggestionis, in se spectata, vires naturales non superant.

Notiones. 1) Praeter somni statum, saepe adsunt actiones externae, et verba a somniante prolata; et mira narrantur, quae quidem omnia credere stolidum esset, nam multae sunt fraudes; verum omnia negare obstinati scepticismi est, nam testimonio humano debitibus verum subest.

2) Duplicis generis somnia magnetica distinguere licet : altera communiora seu suggestionis; altera «lucida». — Nunc de prioribus.

3) In somniis suggestionis, phaenomena sunt, praeter generalia somni magnetici phaenomena, alia *cognitiva* et *locomotiva* : dormiens sub actione magnetisantis, ejusdem voce, et hac sola, dicitur; ei respondet, quae ille suggerit imaginationi, haec se videre, amare, fugere, etc. dicit, correspondentesque gestus externos edit; ad ejus nutum venit, vadit, saltat, etc; ab eo tandem ex somno excitatus nullius rei se memorem testatur.

Prob. Somnus magneticus certis sub adjunctis contrahitur, scilicet : 1) persona nervis debilis (aptum subjectum!) magnetisatur, — 2) a persona robustiore, quam sibi superiorem aestimat, — 3) et cui se subjicit voluntate, vel se subjectam esse imaginatur, — 4) exspectans mirabilia a suo magistro obdormiscit; — 5) somno magnetico, i. e. imperfecto illo, detinetur, quo facultates aliae plane sopiuntur, aliae vix sopiuntur; — a. ita nihil mirum quod possit naturali influxu per aliquos sensus externos in phantasiam ad omnia praeparatam, impedito per somnum libero usu rationis, immitti imago